

PREHĽAD O ČINNOSTI ÚRADU NA OCHRANU OZNAMOVATEĽOV ZA ROK 2024

ÚRAD NA OCHRANU OZNAMOVATEĽOV je nezávislým štátnym orgánom, ktorý chráni práva a oprávnené záujmy oznamovateľov protispoločenskej činnosti. Fungovanie Úradu na ochranu oznamovateľov ako aj celkové nastavenie oznamovania a ochrany oznamovateľov na Slovensku upravuje zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Ako orgán príslušný na prijatie oznámení prijíma a preveruje oznámenia, ktoré následne v súčinnosti s oznamovateľom postupuje orgánom príslušným na ich preverenie ako je prokuratúra alebo správne orgány.

V agende ochrany úrad prešetruje odvetné opatrenia voči oznamovateľom a rozhoduje vo veciach ich ochrany. Úrad poskytuje poradenstvo a podporu oznamovateľom.

Úrad taktiež poskytuje poradenstvo zamestnávateľom pri nastavovaní vnútorných systémov oznamovania a vydáva odborné stanoviská a metodické usmernenia.

V agende dohľadu úrad kontroluje uplatňovanie tohto zákona a má taktiež právomoc udeľovať sankcie za správne delikty a priestupky.

Tento krátky prehľad poskytuje základné štatistiky o fungovaní úradu a širšom spoločenskom kontexte oznamovania.

KRÁTKY PREHĽAD O AKTIVITÁCH

Rok 2024 priniesol v činnosti úradu väčší dôraz na fungovanie oznamovania v rámci územnej samosprávy. Úrad najprv zmapoval nastavenie vnútorných systémov oznamovania a počty prijatých oznámení v mestách, obciach a vyšších územných celkoch. Následne pripravil metodické usmernenie pre hlavných kontrolórov, ktorých zákon určuje ako zodpovedné osoby pre interné oznamovanie a v spolupráci so Združením hlavných kontrolórov uskutočnil tiež dve špecializované školenia.

Rozvoj agendy vzdelávania priniesol aj vytvorenie obsahu dvoch e-learningových kurzov pre zamestnancov a špecifického kurzu pre zodpovedné osoby. Tieto kurzy sú dostupné na e-learningovej platforme úradu.

Úrad taktiež pripravil nový Manuál pre oznamovateľov nezákonnej činnosti.

Vyskytujú sa v ňom odpovede na najčastejšie otázky, ktoré vznikajú v súvislosti s oznamovaním a má slúžiť ako sprievodca v procese oznamovania od prvého momentu, keď sa oznamovateľ ešte len rozhoduje, či oznámenie vôbec podať. V rámci svojej funkcie dohľadu nad uplatňovaním zákona o ochrane oznamovateľov v praxi sa úrad sústredil aj na rozvoj svojej kontrolnej činnosti. V roku 2024 úrad začal 13 kontrol pričom z nich ukončil 12. S agendou dohľadu je spojený aj nárast počtu sankčných konaní, úrad v minulom roku začal 4 konania o udelení pokuty.

Úrad taktiež posilnil agendu prešetrovania a zásahov voči odvetným opatreniam, ktorým čelia oznamovatelia po podaní oznámenia. V tejto agende sa na úrad obrátilo dokopy 32 oznamovateľov. V roku 2024 úrad zároveň pozastavil účinnosť pracovnoprávneho úkonu vykonaného voči oznamovateľovi v 8 prípadoch, keď zamestnávateľ dostatočne nepreukázal, že tento úkon (napr. výpoveď) nebol odvetou za podané oznámenie.

ZDROJE ÚDAJOV

Vlastné údaje úradu

Údaje v časti oznámenia a ochrany pochádzajú z činnosti úradu. Informácia o počte udelených ochrán vychádza z upovedomení o poskytnutí ochrany, ktoré je prokurátor alebo správny orgán povinný zaslať úradu. Informácie ohľadom trestných oznámení a podaní na správny orgán sú kombináciou údajov o trestných oznámeniach a podaniach, ktoré podal úrad a informáciách o podaniach na príslušné orgány, ktoré podali samotní oznamovatelia, s ktorými úrad pracuje.

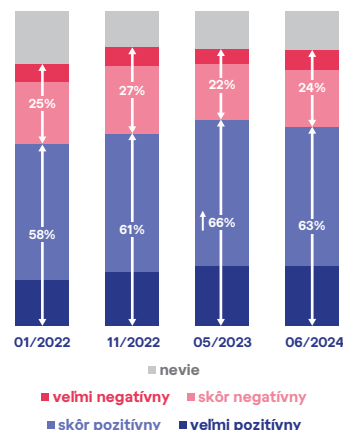
Prieskum verejnej mienky

Jednou z aktivít ÚOO je sledovanie verejnej mienky v oblasti oznamovania a ochrany oznamovateľov. Cieľom je zvyšovanie povedomia o whistleblowingu na Slovensku a o možnostiach ochrany oznamovateľov. Prieskumy verejnej mienky prebiehajú v spolupráci s agentúrou Focus formou osobných rozhovorov na reprezentatívnej vzorke slovenskej populácie od 18 rokov. Zber 19. 1. – 26. 1. 2022 na vzorke 1 017, 2. 11. až 8. 11. 2022 na vzorke 1 017, 24. 5. až 31. 5. 2023 na vzorke 1 012 respondentov a 5. 6. – 12. 6. 2024 na vzorke 1 025 respondentov.

OZNAMOVANIE A SPOLOČNOSŤ 2024

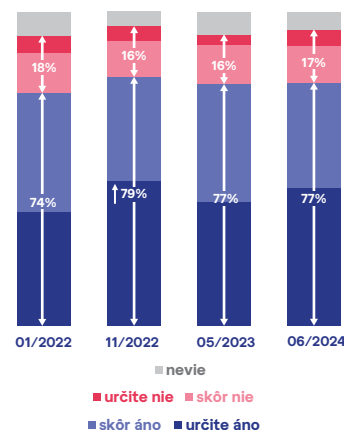
VNÍMANIE OZNAMOVATEĽOV

Predstavte si, že by váš kolega oznámil korupčné správanie alebo podvody iného kolegu či nadriadeného. Aký by ste mali na neho názor?

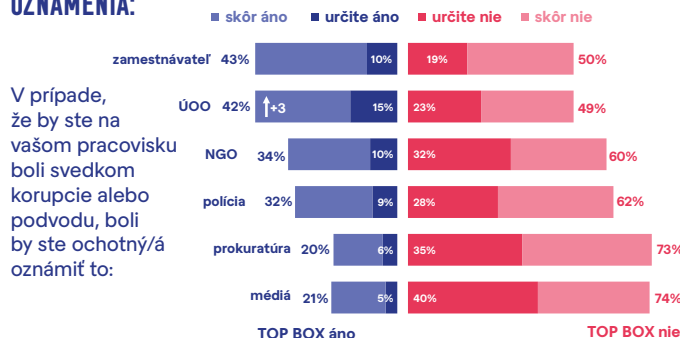

DOPYT PO OCHRANE OZNAMOVATEĽOV

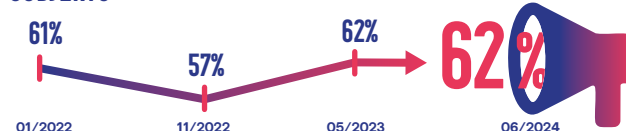
Mal by podľa vášho názoru štát takýmto ľuďom, teda oznamovateľom korupcie a podvodov, poskytovať právnu ochranu cez svoje inštitúcie?

KDE BY OBYVATELIA SLOVENSKA POTENCIÁLNE PODALI OZNÁMENIA:

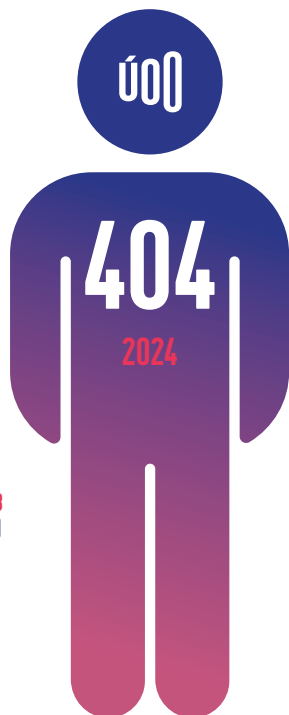
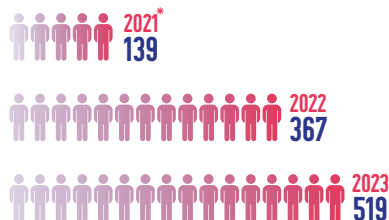
OCHOTA OZNÁMIŤ KORUPCIU A PODVODY ASPOŇ JEDNÉMU SUBJEKTU

OZNÁMENIA A OCHRANA OZNAMOVATEĽA 2024

POČET ĽUDÍ, KTORÍ SA OBRÁTILI NA ÚOO

prostredníctvom formulára, telefonickej linky, poštou a ďalšími komunikačnými kanálmi.

POČET PRIJATÝCH PODNETOV

Podnety, ktoré ÚOO prijal ako orgán príslušný na prijímanie externých oznámení (vrátane podnetov na odvetné opatrenia).

POČET ŽIADOSTÍ O SÚHLAS S PRACOVNOPRÁVNYM ÚKONOM ZAMESTNÁVATEĽA

– ak chcel takýto úkon zamestnávateľ uskutočniť voči chránenému oznamovateľovi.

POČET OZNAMOVATEĽOV, KTORÍ ZÍSKALI OCHRANU

na základe kvalifikovaných oznámení, ktorým bola udelená ochrana prokuratúrou alebo iným správny orgánom.

POČET ŽIADOSTÍ O POZASTAVENIE ÚČINNOSTI PRACOVNOPRÁVNEHO ÚKONU ZAMESTNÁVATEĽA

Pozastavenia negatívnych pracovnoprávných úkonov vykonaných voči oznamovateľom v súvislosti s ich podanými oznámeniami.

POČET KONTROL

začatých v danom kalendárnom roku.

POČET ODVETNÝCH OPATRENÍ

– podnetov na úrad, v ktorých oznamovatelia žiadajú o pomoc pri odvetných opatreniach a žiadosti o pozastavenie účinnosti pracovnoprávneho úkonu.

POČET KONANÍ ÚRADU

súvisiacich s ochranou oznamovateľov, kontrolnou činnosťou, s udelením pokuty, alebo priestupku, udelením odmeny, ako aj pomoc oznamovateľom pri odvetných opatreniach a oznámeniach a iné.

